

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Första Kammaren. N:o 10.

Tisdagen den 17 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Herr *Storckenfeldt* anmälde att han inställt sig vid riksdagen.

Upplästes och lades till handlingarna följande protokoll och läkarebetyg:

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet den 16 Februari 1885.

Herr Landshöfdingen m. m. Gunnar Wennerberg hade denna dag aflemnat fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som af Kronobergs läns landsting den 16 September 1884 förrättats, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Första Kammare för en tid af nio år från sistnämnde dag; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven ordning utfärdad samt vidare granskats af vederbörande Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Första Kammaren, hvarjemte fullmakten skulle till Kammaren öfverlemnas för att hållas Herr Landshöfdingen Wennerberg tillhanda.

In fidem

G. R. Lilienberg.

Att Landshöfdingen och Kommendören m. m. Herr *Gunnar Wennerberg* till följd af ryggslag (Lumbago) hittills varit förhindrad att inställa sig vid innevarande års riksdag, intygar

Vexjö den 7 Februari 1885.

J. F. Liedholm,

Öfverläkare vid Vexjö hospital.

Upplästes två protokoll, så lydande:

År 1885 den 14 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för

Första Kammarens Prot. 1885. N:o 10.

att utse Riksdagens Justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr Häradshöfdingen Lars Wilhelm Samuel Lothigius 48 röster,
till följd hvaraf Herr Häradshöfdingen L. W. S. Lothigius blifvit till Riksdagens Justitieombudsman utsedd.

Louis De Geer.

Sven Nilsson.

G. H. Stråle.

Anders Persson.

År 1885 den 14 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens Justitieombudsman, ifall han, innan nästa lagtima Riksdag anställt nytt val af Justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid Justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

Herr Borgmästaren Eskilander Thomasson 48 röster,
till följd hvaraf Herr Borgmästaren E. Thomasson blifvit till Riksdagens Justitieombudsmans efterträdare utsedd.

Louis De Geer.

Sven Nilsson.

G. H. Stråle.

Anders Persson.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att dessa protokoll skulle läggas till handlingarna, samt att Riksdagens kanslideputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om förenämnda val med anmodan att låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag dels till skrifvelse till Kongl. Maj:t med anmälan om de verkställda valen, dels till förordnanden för de valde, dels ock till den paragraf angående valen, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Denna hemställan bifölls.

Upplästes och godkändes Lag-Utskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, N:o 1, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af prestgård.

Anmälles och bordlades:

Banko-Utskottets memorial N:o 2, angående verkställd granskning af Riksbankens tillstånd och förvaltning; samt

Lag-Utskottets utlåtande N:o 4, i anledning af väckt motion om upphörande af kyrkoherdes sjelfskrifvenhet såsom ordförande i skoloråd.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran Stats-Utskottets den 14 i denna månad bordlagda utlåtande N:o 5.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammaren åtskildes.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 18 Februari.

Kammaren sammanträdde kl. 1 e. m.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Anmälles och bordlades

Stats-Utskottets memorial och utlåtanden:

N:o 6, med anledning af väckt motion angående Kongl. Maj:ts rätt att disponera besparingar å hufvudtitlarne;

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel;

N:o 8 a, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel; och

N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel;

Lag-Utskottets utlåtanden:

N:o 5, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 22 § i förordningen angående inteckning i fast egendom;

N:o 6, i anledning af väckt motion om tillägg till 2 kap. 3 § Rättegångsbalken; och

N:o 7, i anledning af väckt motion om samma skydd mot skadegörelse för vissa telefonledning, som det, hvilket tillkommer statens telegrafinrättning; samt

Första Kammarens Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 1, angående meddelande af lagbestämmelser till förebyggande af enskilda skolors menliga inverkan på folkundervisningen.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 14 och 17 innevarande Februari bordlagda utlåtande N:o 5, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker, samt angående villkoren för sådana statsbidrags äfvensom odlingslåns erhållande.

1—4 punkterna.

Biföllos.

5 punkten.

Angående
vilkoren för
erhållande af
odlingslån.

Herr von Baumgarten: Med klar blick för landets väl, stälde 1883 års Riksdag, till den jordbrukande allmänhetens åtnad, en odlingsfond till understödjande af uppodling utaf sankta marker, dess torrläggning och afdikning. Men såsom vilkor för erhållande af lån ur denna fond blefvo meddelade något väl mycket skärpta föreskrifter, och af svårigheterna vid den praktiska tillämpningen af dessa bestämmelser har det redan hunnit visa sig, att det ändamål, som Riksdagen med denna fond afsett, icke kunnat uppfyllas.

Den ärade motionären i ämnet har nu väckt förslag om nedsättande af annuiteten å dessa lån från 10 till 8 procent; och detta är visserligen en ganska väsentlig sak, men jag vågar påstå, att den dock är långt ifrån den viktigaste. Det är alldeles nödvändigt, om allmänheten skall kunna tillgodogöra sig lån ur denna fond, att *hela* beloppet såväl för vattenafledningens som för odlingens utförande ställes till dess förfogande. Det är nemligen icke möjligt för dem, som sjelfva icke hafva några medel till bekostande af odling och torrläggning af sina fält, att blott derigenom, att staten tillskjuter medel till torrläggningen och af-

dikningen, kunna sedermera skaffa sig erforderliga penningar till fältens vidare uppodling.

Om, till exempel, en hemmansegare skulle erhålla på sin lott i odlingsföretaget 50 tunnland jord, behöfver han, sedan staten lemnat honom lån af 1,500 kronor till jordens torrläggning, dessutom cirka 3,000 kronor för sjelfva uppodlingen.

I närheten af mitt hem finnes en mosse om 6,000 tunnlands areal och utom staten tillhöriga 2 boställen finnas icke annat än mindre hemmansegare, som hafva del uti densamma. Stundom hafva mindre hemmanslotter å $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{16}$, ända till 50 å 80 tunnlands areal i dylik mark, kanske mer än dubbelt af den förut uppodlade jord de innehafva. Huru är det då tänkbart för en dylik mindre hemmansegare att inom den tid, som vid kontraktets uppgörande bestämmes för arbetets påbörjande och fullbordande, kunna hinna uppodla en så stor jordvidd? Han behöfde förut penningar. Nu behöfver han inventarier, hus, kreatur, en större arbetsstyrka etc. etc. och allt detta kan icke den mindre bemedlade skaffa sig på så kort tid. Han vill gerna hafva penningarna, men när han söker lånet och får veta vilkoren, afskräcker han för företaget och måste afstå derifrån.

En annan svårighet är, att den enskilde måste ikläda sig ansvaret för alla de öfriges lån, hvilket är allt annat än lätt med så många delegare, kanske 100 å 200, som det vanligen blifver i sådana företag.

Det är icke möjligt för en eller annan af dessa att förbinda sig att på bestämd tid hafva företaget färdigt.

På det att alla skola verkligen kunna tillgodogöra sig fördelarna af denna fond, är det derföre en högst vigtig och väsentlig sak att dessa föreskrifter förändras.

Den ärade motionären har visserligen väckt förslag om förändrade bestämmelser i afseende å fonden så till vida, att från densamma skulle kunna erhållas lån för vattenafledning och afdikning jemväl af andra än i vanlig bemärkelse sankta eller vattensjuka marker; men jag tror, att Stats-Utskottet handlat visligt, som afslagit detta.

För sidlända marker deremot tror jag det är af vigt, att man kan bevilja lån för *hela* den odlingskostnad, som dervid åtgår. Landet vinner så mycket genom uppodling af förut ofruktbar mark, dels genom större skatteförmåga hos de hemman, som sålunda blifvit ökade, dels genom möjligheten att derigenom kunna nära en större befolkning, att det är mycket bättre om staten förlorar ett eller annat tusental kronor, än att den, genom att skärpa fordringarne till säkerhet för lånen, går miste om de ofvannämnda fördelarna. Staten lemna ju både till jernvägar och anläggning af andra vägar, samt sankta markers utdikning, till frostländighets undvikande penningeanslag utan återbetalnings-skyldighet. Jag tror sålunda att staten vinner mer än den förlorar genom att visa sig mer gifmild för detta ändamål, och att allt för mycket skärpta lånevilkor icke äro till statens fördel.

Det finnes äfven andra omständigheter, som föranleda onödigtvis ökade kostnader. Så t. ex. är föreskrifvet, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen skall af delegarne förses med karta öfver det till odling afsedda området, hvilket förefaller onödigt, då ett exemplar förutom det delegarne innehafva, äfven måste vara att tillgå i landtmäteris-

Angående vilkoren för erhållande af odlingslån.
(Forts.)

*Angående
vilkoren för
erhållande af
odlingslån.*

(Forts.)

kontoren i hvarje län. Genom utdelning af kartor på så många håll, blifva kostnaderna för delegarne i detta afseende tredubblade. Det är äfven föreskrifvet att mossarne skola undersökas till 6 meters djup. Hälften deraf kunde vara tillräckligt; mer än 10 fot behöfves alldeles icke. En undersökning till det föreskrifna djupet skulle möjligen vara af nytta om det vore meningen att åstadkomma en bräntorfstillverkning, men icke nu. Emellertid fördyras genom alla dessa föreskrifter undersökningskostnaderna onödigtvis. En annan omständighet är, att i vårt land invallningar ej hafva att påräkna något understöd från denna fond. Hos oss liksom i andra länder förekomma många tillfällen till dylika företag och man har äfven på flera ställen utfört sådana, som mig veterligen varit ganska lyckade. Det är då hårdt att ej dessa äro i samma tillfälle att få lån från odlingsfonden. Vid fastställandet af lagstiftningen för denna fond var det emellertid fråga om, att sådana bestämmelser skulle inflyta, att äfven för dessa företag lån kunde erhållas, men då man ej kände resultaten af några försök i den vägen, behöfva de ifrågasatta bestämmelserna uteslutna. Men jag tror likväl, att erfarenheten har visat, att så stora fördelar äro förenade med dylika invallningar, att man intet riskerar genom att bevilja lån äfven till dem. För närvarande vill jag ej göra något särskildt yrkande; för min del hade jag helst sett, att frågan ej blifvit väckt ännu på flera riksdagar, utan att man väntat, till dess man fått närmare reda på förhållandena och vunnit större erfarenhet, om hvilka förändringar som behöfva göras i och för detta ändamål. Säkert är, att vi till nästa riksdag kunna vänta många motioner om ändringar i syfte att i högre grad förverkliga de med detta anslag afsedda fördelar. Det vore därför önskligt, om regeringen till nästa år toge initiativet och sjelf komme fram med de förändringar, som borde ske, hvarigenom man kunde erhålla ett fullständigt förslag i ämnet.

Grefve Sparre: Då den föregående talaren icke framställt något yrkande, kunde jag afstå från att yttra mig, men då jag begärt ordet, begagnar jag tillfället endast för att påpeka, att det ännu är något för tidigt att säga, att ändamålet med odlingslånefonden icke kan uppnås och att detta redan hunnit visa sig. Ännu kan man likväl icke bedöma, om ändamålet med fonden är uppnådt eller icke; ty då Riksdagen fattade sitt beslut i frågan år 1883, uppdrog Kongl. Maj:t åt Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och Landtbruksakademien att uppgöra förslag till de närmare bestämmelser, som erfordrades, och detta blef ej färdigt förrän omkring den 1 Oktober 1883. Då arbeten af ifrågavarande slag på fältet icke gerna kunna ega rum annat än om sommaren, hafva sålunda ej några dylika arbeten kunnat utföras förr än under sommaren år 1884 och förslag på grund deraf uppföras först under innevarande vinter. Först nästa år kan man således säga huru fonden verkat.

Jag har härmed endast velat protestera mot den föregående talarrens uttryck, att man redan nu sett verkningarne af fonden. Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, och Utskottets i förevarande punkt gjorda hemställan bifölls.

6 punkten.

Bifölls.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter Kammarern åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 2 e. m.

In fidein

A. von Krusenstjerna.
